

УДК 330

DOI: 10.31891/2307-5740-2019-272-4-1-176-178

ШЕВЧУК К. С.

Тернопільський національний економічний університет

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

В умовах інформатизації та комп'ютеризації всіх сфер життя суспільства ефективність діяльності співробітників органів внутрішніх справ багато в чому залежить від актуальності їх ІТ-знань і можливостей застосовувати в своїй діяльності нові ІТ-розробки. На жаль, представники кримінального середовища в цьому відношенні часто виявляються більш просунутими, ніж фахівці органів внутрішніх справ. Про це свідчать і нові кваліфікації злочинів, і безперервно наростаюча їх статистика, і професійна розгубленість співробітників міліції під час зіткнення зі злочинами в сфері комп'ютерної інформації. При цьому, якщо питання вивчення нових інформаційних технологій виявляється цілком вирішуваним в рамках додаткової освіти фахівців органів внутрішніх справ, їх службової підготовки або самоосвіти, то оперативне впровадження нових інформаційних технологій в діяльність органів внутрішніх справ протягом тривалого періоду залишається досить складною проблемою.

Ключові слова: протидія злочинності, закон, інформаційні технології.

SHEVCHUK K.

Ternopil National Economic University

THE USE OF INFORMATION TECHNOLOGY FOR CRIME PREVENTION

In information and computer work, all areas of life are performed by employees existing in previous jobs, when they are up-to-date with their IT knowledge and can be used for new jobs. Unfortunately, representatives of the criminal environment in this regard are often more advanced than specialists of law enforcement agencies. This is evidenced by the new qualifications of crimes, and the ever-increasing statistics of them, and the professional confusion of police officers in the face of crimes in the field of computer information. However, if the issue of the study of new information technologies is completely solved in the framework of additional education of specialists of law enforcement agencies, their professional training or self-education, the operational implementation of new information technologies in the activities of law enforcement agencies for a long period remains quite a difficult problem. There are several reasons for this. Firstly, law enforcement agencies, as elements of state structure, are not equipped with new computer hardware and software in a planned and controlled manner, while non-state business structures are more free and mobile in the process of making IT decisions. Secondly, information technology is usually expensive and requires significant investment. Thirdly, the state information infrastructure is still in the making process that could be used by police officers in their activities. The development and implementation of measures for crime prevention is conducted by all authorities of the state with the involvement of specialists from different fields: economists, sociologists, politicians, psychologists and of course specialists in the field of information technology. Of course, it is impossible to speak about the complete elimination of crime, but purposeful measures taken by the state and society can significantly reduce the number of crimes and their negative impact. The relevance of the topic of the article is due to the fact that the current level of crime in Ukraine is getting higher and higher. Increasingly, criminals are using modern information technology in their activities, so information technology must be used to counteract crime. The purpose of the article is to investigate the role, importance and possibilities of using information technologies in the field of crime counteraction today.

Keywords: crime prevention, law, information technologies.

В умовах інформатизації та комп'ютеризації всіх сфер життя суспільства ефективність діяльності співробітників органів внутрішніх справ багато в чому залежить від актуальності їх ІТ-знань і можливостей застосовувати в своїй діяльності нові ІТ-розробки. На жаль, представники кримінального середовища в цьому відношенні часто виявляються більш просунутими, ніж фахівці органів внутрішніх справ. Про це свідчать і нові кваліфікації злочинів, і безперервно наростаюча їх статистика, і професійна розгубленість співробітників міліції при зіткненні зі злочинами в сфері комп'ютерної інформації. При цьому, якщо питання вивчення нових інформаційних технологій виявляється цілком вирішуваним в рамках додаткової освіти фахівців органів внутрішніх справ, їх службової підготовки або самоосвіти, то оперативне впровадження нових інформаційних технологій в діяльність органів внутрішніх справ протягом тривалого періоду залишається досить складною проблемою.

Це пов'язано з кількома причинами. По-перше, органи внутрішніх справ як елементи державної структури не оснащуються новою комп'ютерною технікою і програмним забезпеченням в плановому і підконтрольному порядку, в той час як недержавні бізнес-структури вільніші і мобільні в процесі прийняття ІТ-рішень. По-друге, інформаційні технології, як правило, дорогі і вимагають істотних інвестицій. По-третє, поки продовжує перебувати в стадії становлення державна інформаційна інфраструктура, яку могли б використовувати в своїй діяльності співробітники органів внутрішніх справ.

Розробку та реалізацію заходів для попередження злочинів ведуть всі органи держави із залученням спеціалістів із різних областей: економістів, соціологів, політиків, психологів та звісно спеціалістів у сфері інформаційних технологій. Звичайно, про повну ліквідацію злочинності говорити не можна, проте цілеспрямовані заходи, вжиті державою і суспільством, можуть значно скоротити кількість злочинів та їх негативний вплив.

Актуальність теми статті обумовлена тим, що сучасний рівень злочинності в Україні стає все вищим і вищим. Все частіше у своїй діяльності злочинці використовують сучасні інформаційні технології, тому і в протидії злочинності потрібно використовувати інформаційні технології.

Метою статті є дослідження ролі, значення та можливості використання інформаційних технологій в сфері протидії злочинності сьогодні.

Для успішної протидії злочинності взагалі і окремих її проявів зокрема на спеціальному і соціальному рівнях потрібна визначальна (прогностична) інформація про розвиток злочинності. Отримана ж шляхом аналізу, нехай навіть найдетальніша, інформація про минулий рівень злочинності, його кількісні і якісні показники недостатня для здійснення ефективної попереджувальної діяльності.

В цілому загальна профілактика злочинності направлена на забезпечення високого рівня життя людини в суспільстві, створення умов для досягнення потреб в житлі, матеріальному достатку, роботі, дозвіллі, лікуванні та відпочинку законними методами.

Основна ціль попередження злочинності – це встановлення найбільш загальних показників, що характеризують зміни злочинності в майбутньому, виявлення її позитивних та негативних тенденцій і пошук на цій основі способів змін або стабілізації цих тенденцій в потрібному для суспільства або держави напрямках.

У всьому світі для попередження злочинності використовують технологію геоінформаційних систем.

Технологія геоінформаційних систем за допомогою GIS-технології (GPS в США, GALILEO в Європейських країнах) здійснює дистанційне зондування поверхні Землі супутниками з космосу, яке дозволяє визначити точне місцезнаходження і описати характер змін не тільки природних, але і антропогенних об'єктів [2]. Геоінформаційні технології дають можливість з певною періодичністю отримувати з навколосезонної орбіти знімки місцевості з похибкою в 1-2 метра. Точність має принципове значення, так як можна побачити ті об'єкти, які не видно під час зйомки з літаку та гвинтокрила.

Дана технологія вже досить активно використовується в розслідуванні злочинів в США, Великобританії, Франції. Відчутний ефект електронні знімки поверхні дають в ході розкриття злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотиків, так як дозволяють оперативно виявляти і знищувати посіви наркотиковмісних рослин, в попередженні злочинів зі знищення і пошкодження лісів, незаконного видобутку і контрабанді цінних видів тварин і рослин, викрадення автотранспорту та ін. Комп'ютерні карти, які складаються з електронних знімків, забезпечують достатню точність відображення об'єкта, дозволяють відобразити і спроектувати його характерні ознаки.

Електронна карта являє собою картографічне зображення, згенероване на основі даних цифрових фотознімків і відображене на екрані. Електронні кримінологічні карти дозволяють в наочній формі відобразити результати кримінологічної статистики. Злочини певного виду зображуються одним кольором. Більш інтенсивна злочинність, як правило, відображається на них за допомогою більш насичених, темних кольорів. На електронних кримінологічних картах можна побачити структуру злочинності регіону, охарактеризувати її в єдності кількісних (наприклад, вік правопорушників) і якісних характеристик (мотивація злочинців).

Крім того, кримінологічні карти використовуються як інструмент аналітичної діяльності керівного апарату підрозділів поліції. Вони дозволяють виявити взаємозв'язок між різними кримінологічними факторами (кримінальними, демографічними, територіальними та іншими), відстежити серійні злочини, зрозуміти, як довго існувала на карті та чи інша «кримінальна точка», скільки часу зберігалася ця статистика злочинів. Електронні кримінологічні карти допомагають підтвердити або спростувати будь-яку гіпотезу (наприклад, про те, що злочинець використовує один і той самий транспортний маршрут), а також попередити деякі злочини.

Зниження рівня життя, зростання безробіття, зростання безпритульності, пияцтво, наркоманія, безкарність і таке інше – це фактори збільшення злочинів.

І навпаки, поліпшення життя людей, вдосконалення правового регулювання різних сторін людської діяльності, реалізація соціальних програм навчання і виховання неповнолітніх та інші аналогічні процеси сприяють зниженню злочинності в цілому або її окремих видів. Використовуючи статистичні закономірності і тенденції розвитку явищ, можна спрогнозувати тенденції розвитку злочинності

Ступінь імовірності передбачення злочинності залежить від різних факторів: статистичні дані про злочинність та людей, що скоїли злочин, дані, що характеризують зміни соціального характеру та процесів, які впливають на злочинність, зміни у кримінальному кодексі.

Отже, значення прогнозування злочинності:

- прогноз допомагає визначити стратегію законодавчої та правової практики;
- прогноз допомагає визначити пріоритети боротьби з урахуванням загальних та регіональних тенденцій явищ, з якими вона проводиться;
- прогноз допомагає здійснювати відповідні маневри силами та засобами, формувати баланс соціальних та спеціальних мір, задача та ресурсів боротьби.

Закономірності, що можуть лежати в передбаченні тенденцій злочинності, тільки одні –

статистичні. Вони формуються і проявляються в величезній кількості злочинів, там, де діє закон великих чисел, який дозволяє виявити певні закономірності в динаміці і структурі злочинності, де на перший погляд і на рівні одиничних злочинів все здається випадковим. Саме тому використання інформаційних технологій настільки важливе у протидії злочинності.

Висновок. Вузам системи МВС вже сьогодні треба подбати про підготовку майбутніх фахівців органів внутрішніх справ до використання інформаційних технологій у своїй професійній діяльності. Це тим більш актуально, адже сучасна злочинність розвивається надзвичайно стрімкими кроками, і все більше щодня використовує у своїй сфері інформаційні технології.

Література

1. Голубев В.О. Інформаційна безпека: проблеми боротьби з кіберзлочинами : монографія / Голубев В.О. – Запоріжжя : ГУ “ЗІДМУ”, 2003.
2. Романюк Б. Інтернет і злочин / Б. Романюк, М. Гуцалюк // Міліція України. – 2001. – № 11. – С. 22-23.
3. Корж В.П. Методика расследования экономических преступлений, совершаемых организованными группами, преступными организациями. Руководство для следователей : научно-практическое пособие / Корж В.П. – Х. : Издательство «Лицей», 2002.
4. Гуцалюк М. Протидія злочинам у сфері обігу пластикових карток [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.crime-research.ru/library/>.
5. Томас Т.Л. Сдерживание асимметричных террористических угроз, стоящих перед обществом в информационную эпоху / Т.Л. Томас // Мировое сообщество против глобализации преступности и терроризма : материалы международной конференции. – М., 2002. – С. 165.
6. Костенко О. Зашморг на злочинність / О. Костенко // Віче. – 1995. – № 7. – С. 123.

References

1. Holubiev V.O. Informatsiina bezpeka: problemy borotby z kiberzlochynamy : monohrafiia / Holubiev V.O. – Zaporizhzhia : HU “ZIDMU”, 2003.
2. Romaniuk B. Internet i zlochyn / B. Romaniuk, M. Hutsaliuk // Militiia Ukrainy. – 2001. – № 11. – S. 22-23.
3. Korzh V.P. Metodika rassledovaniya ekonomicheskikh prestuplenij, sovershaemyh organizovannymi gruppami, prestupnymi organizacijami. Rukovodstvo dlya sledovatelej : nauchno-prakticheskoe posobie / Korzh V.P. – H. : Izdatelstvo «Licej», 2002.
4. Hutsaliuk M. Protydiia zlochynam u sferi obihu plastykovykh kartok [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.crime-research.ru/library/>.
5. Tomas T.L. Sderzhivanie asimmetrichnyh terroristicheskikh ugroz, stoyashih pered obshestvom v informacionnuyu epohu / T.L. Tomas // Mirovoe soobshество protiv globalizacii prestupnosti i terrorizma : materialy mezhdunarodnoj konferencii. – M., 2002. – S. 165.
6. Kostenko O. Zashmorh na zlochynnist / O. Kostenko // Viche. – 1995. – № 7. – S. 123.

Рецензія/Peer review : 19.07.2019

Надрукована/Printed : 06.09.2019
Проценовано редакційною колегією